

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „W kierunku całościowej strategii na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i miejskich”

(opinia z inicjatywy własnej)

(2022/C 105/08)

Sprawozdawca: **Josep PUXEU ROCAMORA**

Współsprawozdawczyni: **Piroska KÁLLAY**

Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	25.3.2021
Podstawa prawna	Art. 32 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Opinia z inicjatywy własnej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia przez sekcję	4.10.2021
Data przyjęcia na sesji plenarnej	21.10.2021
Sesja plenarna nr	564
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	220/0/1

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES jest przekonany, że **przyszłość Europy** będzie zależała od tego, jak będziemy traktować obszary wiejskie, oraz że potrzebna jest ściślejsza współpraca z obszarami **miejskimi**, aby w procesie sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralnej dla klimatu, zrównoważonej i dostatniej Unii Europejskiej nikogo nie pozostawiono w tyle: ani regionu ani obywateli. Jest to zgodne z celami Europejskiego Zielonego Ładu i celami społecznymi, instrumentem na rzecz odbudowy „Next Generation EU”, agendą terytorialną 2030 i z 17 celami zrównoważonego rozwoju.

1.2. EKES uważa, że UE powinna **zmniejszyć dysproporcje między regionami**, propagując politykę zapewniającą sprawiedliwą i zrównoważoną transformację na wszystkich obszarach oraz gwarantującą dobrą jakość życia w środowisku wiejskim.

1.3. Ze względu na wyzwania związane ze zmianą klimatu i pandemią na świecie EKES podkreśla **pilną potrzebę** natychmiastowych działań i **zmiany paradygmatu** w celu wykazania wartości dodanej wspólnych działań oraz krzewienia wzajemnego szacunku i zrozumienia z korzyścią dla wszystkich obywateli i obywateli.

1.4. EKES apeluje zatem do decydentów o opracowanie i wdrożenie **kompleksowej i całościowej strategii UE** na rzecz zrównoważonego, spójnego, sprawiedliwego i zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i miejskich poprzez zaakcentowanie społeczności lokalnych, pobudzanie tradycyjnych gałęzi przemysłu oraz tworzenie nowych form działalności gospodarczej oraz miejsc pracy na obszarach wiejskich, przy jednoczesnym wspieraniu synergii z obszarami miejskimi.

1.5. By wyrównywać szanse **społeczności wiejskich i środowisk miejskich**, EKES przedstawia następujące zalecenia:

1. Konieczne jest zapewnienie wystarczających środków na politykę obszarów wiejskich, stworzenie infrastruktury technologii komunikacyjnej i transportu (zwłaszcza transportu publicznego, który jest absolutnie niezbędny do życia codziennego i zatrudnienia), a także dobrej jakości i skutecznych systemów kształcenia oraz świadczenia usług zdrowotnych. Powinny one być w pełni dostosowane do odpowiadających im usług w miastach („equal health”).
2. Oferta zatrudnienia, kształcenia i mieszkań powinna odzwierciedlać wiejskie zasoby naturalne i je wykorzystywać, tworząc jednocześnie innowacyjne możliwości biznesowe.

3. Decydenci powinni wspierać parlamenty wiejskie i RLKS (rozwój lokalny kierowany przez społeczność, ang. Community Led Local Development) jako modele demokracji uczestniczącej. Struktury te powinny obejmować wszystkich obywateli obszarów wiejskich, w tym partnerów społecznych, kobiety, osoby starsze, z niepełnosprawnością, mniejszości i – szczególnie – młodzież.

4. Należy chronić i promować dobra dziedzictwa kulturowego ⁽¹⁾.

1.6. EKES przedstawia następujące zalecenia co do **rozwój obszarów wiejskich i miejskich**:

1. Rządy muszą zachować przejrzystość i być sprawiedliwe w świadczeniu usług na rzecz obywateli na wszystkich obszarach.

2. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego, w tym LEADER i lokalne grupy działania, powinny zawierać **lokalne partnerstwa wiejskie i miejskie** w celu tworzenia możliwości gospodarczych, społecznych i środowiskowych oraz przyczyniania się do lepszego zrozumienia współzależności.

3. **Model zarządzania** radami polityki żywnościowej mógłby posłużyć za inspirację do skutecznej współpracy między wszystkimi zainteresowanymi podmiotami na szczeblu lokalnym. Możliwości telepracy, zapotrzebowanie na mieszkalnictwo na obszarach wiejskich i dostęp do użytkowania gruntów zmieniły się wskutek nowych oddziaływań środowiska i nowych związanych z nim wyzwań, a także wskutek pandemii.

4. Pozytywnym zjawiskiem jest zachęcanie do wymiany między obszarami dobrych praktyk i dyskusowanie przypadków ryzyka oraz wspieranie takich wymian.

5. Dostęp do wysokiej jakości edukacji na obszarach wiejskich może być jednym z czynników korzystnych dla lokalnego rozwoju gospodarczego i pomóc społecznościom wiejskim w dostosowaniu się do szybko zmieniających się realiów.

1.7. EKES przedstawia **Komisji Europejskiej oraz rządów krajowym i samorządom regionalnym szczególnie następujące zalecenia**:

1. Należy dalej rozwijać długofalową wizję obszarów wiejskich ⁽²⁾ przyjętą niedawno przez Komisję, tak aby stała się wyrazem zobowiązania na rzecz obszarów wiejskich i miejskich do sprawiedliwego podejścia. Istotne jest pokazanie wartości dodanej płynącej ze współpracy organizacji wiejskich i miejskich, na przykład z inicjatywy „od pola do stołu” oraz Zielonego Ładu sprzyjającego włączeniu społecznemu.

2. Komisja Europejska powinna wesprzeć tworzenie **grupy zainteresowanych stron na obszarach wiejskich i miejskich**, bazującej na inicjatywie na rzecz inteligentnych wsi, której celem byłoby rozwijanie dobrych praktyk w modelach partnerstwa.

3. Aby wspierać zaangażowanie, niezbędne są inwestycje w lokalne projekty pilotażowe oraz ogólnoeuropejskie **zachęty i warunki oraz nagrody** za postępowe przykłady, które świadczą o umowach sprzyjających włączeniu społecznemu.

1.8. EKES zobowiązuje się ponadto do współpracy z Parlamentem Europejskim i Komitetem Regionów polegającej na zleceniu analiz, konsultacjach ze zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim oraz na promowaniu europejskiej **karty praw i obowiązków obszarów wiejskich i miejskich**.

1.9. EKES przedstawi całościowe spojrzenie w przyszłych opiniach w sprawie polityki terytorialnej, miejskiej i wiejskiej. Tytułem przykładu przed przyjęciem niniejsza opinia została omówiona przez różne sekcje EKES-u.

2. Wstęp

2.1. Zgodnie z zaleceniami przedstawionymi w przyjętej we wrześniu 2020 r. opinii EKES-u „Zintegrowane podejście do regionów UE znajdujących się w trudnej sytuacji” ⁽³⁾ oraz podczas wysłuchania w dniu 18 czerwca 2021 r. ⁽⁴⁾, EKES dąży do całościowej strategii UE na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i miejskich, analizując ogólne ramy łączące politykę obszarów wiejskich ze wszystkimi stosownymi strategiami politycznymi, wskazując wyzwania i przeszkody oraz podkreślając rolę społeczeństwa obywatelskiego, przedsiębiorstw i społeczności lokalnych w opracowywaniu podejść oddolnych. EKES będzie aktywnie starać się, by strategia ta była uwzględniana przy opracowywaniu polityki UE.

⁽¹⁾ Opinia EKES-u „Wkład obszarów wiejskich Europy w Europejski Rok Dziedzictwa Kulturowego 2018 z myślą o zapewnieniu zrównoważonego rozwoju i spójności między obszarami wiejskimi a miejskimi” (Dz.U. C 440 z 6.12.2018, s. 22).

⁽²⁾ COM(2021) 345 final.

⁽³⁾ Dz.U. C 429 z 11.12.2020, s. 60.

⁽⁴⁾ „W kierunku całościowej strategii na rzecz zrównoważonego i sprawiedliwego rozwoju obszarów wiejskich i miejskich”, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny.

2.2. Zasadnicze znaczenie ma **lepsze zarządzanie różnorodnością obszarów wiejskich stosownie do ich możliwości**. Niektóre obszary wiejskie leżące w pobliżu obszarów miejskich mogą korzystać z efektu aglomeracji dzięki kontaktom z obszarami miejskimi, a niektóre, bardziej oddalone, są znacznie bardziej zależne od jednego sektora – często rolnictwa, leśnictwa, rybołówstwa lub górnictwa – i ich interakcje z miastami są słabsze.

2.3. Chociaż obszary wiejskie i miejskie różnią się od siebie pod względem specyfiki i tempa rozwoju, rzeczywistość pokazuje, że są ze sobą **ściśle powiązane**. Te współzależności są zarazem coraz bardziej złożone i dynamiczne oraz obejmują strukturalne i funkcjonalne przepływy osób i dóbr kapitałowych, informacji, technologii i stylu życia. Kluczowe znaczenie ma zatem znalezienie równowagi między obszarami wiejskimi i miejskimi, które się nawzajem potrzebują i które nie mogą bez siebie istnieć.

2.4. Nawet na obszarach oddalonych lub o niekorzystnych warunkach trzeba dążyć do dobrego standardu życia na wsi, czyli do **dobrobytu i jakości życia** mieszkańców. Aby osiągnąć zrównoważony rozwój w przyszłości, strategia musi zapewnić niezbędną równowagę między tymi dwoma aspektami i je uzupełniać.

2.5. Wyzwaniom stojącym przed obszarami wiejskimi (zmiany demograficzne, wyludnienie, przepaść cyfrowa, niski poziom dochodów, ograniczony dostęp do niektórych usług, potrzeba lepszych perspektyw zatrudnienia lub specyficzne skutki zmiany klimatu) można sprostać jedynie, przyjmując całościową i odnowioną perspektywę terytorialną, która zmierzałaby ku wzajemnym relacjom opartym na rozwoju.

2.6. Ten nowy kontekst, **wykraczający poza tradycyjne powiązania między obszarami wiejskimi** skupionymi na sektorze rolnym i oddzielonymi od obszarów miejskich, wymaga oparcia środków rozwoju obszarów wiejskich na podejściu wielosektorowym, zintegrowanym we wszystkich regionach, wykorzystującym synergię i komplementarnym wobec obszarów wiejskich, miejskich i pośrednich.

3. Wyzwania i propozycje działań

3.1. Tradycyjne podejście, które wprowadza wyraźne rozróżnienie między obszarami wiejskimi i miejskimi, wymaga **nowych koncepcji, nowych interpretacji i nowych podejść**, a przy definiowaniu danego regionu należy wziąć pod uwagę lokalną rzeczywistość.

3.2. Przyszły rozwój obszarów europejskich powinien opierać się na **komplementarności między obszarami wiejskimi i miejskimi oraz na koordynacji nurtów polityki ukierunkowanych na te obszary**, a ostatecznym celem powinno być zapewnienie spójności społecznej i gospodarczej oraz zrównoważenia środowiskowego tych obszarów.

3.3. EKES uważa, że potrzebna jest większa spójność w strategicznych podejściach do rozwoju obszarów wiejskich i miejskich, aby uniknąć powielania i rozbieżności między strategiami (np. strategia lokalnych grup działania [LGD], strategia zintegrowanych inwestycji terytorialnych, strategia rozwoju lokalnego, strategia rozwoju regionalnego), a także by ułatwić ich wdrażanie przez podmioty lokalne w procesach rozwoju i w inwestycjach.

3.4. Rozwój obszarów wiejskich i miejskich musi być zarządzany zgodnie z zasadami określonymi w unijnej agendzie terytorialnej 2030, karcie lipskiej, agendzie miejskiej ONZ, agendzie miejskiej UE, pakcie amsterdamskim i deklaracji z Cork 2.0 w sprawie lepszego życia na obszarach wiejskich oraz zgodnie z zasadami OECD dotyczącymi polityki miejskiej i wiejskiej, w których to dokumentach rozważane są partnerstwa tematyczne i zarządzanie dzielone między obszarami miejskimi i wiejskimi.

3.5. **Miasta średniej wielkości odgrywają kluczową rolę, łącząc metropolitalne obszary miejskie z obszarami wiejskimi**, w związku z czym zasługują na szczególną uwagę zarówno przy planowaniu przestrzennym, jak i przy podziale zasobów i usług. Wiele europejskich miast (w tym Tuluza we Francji, Manresa w Hiszpanii, Turyn we Włoszech i Aalborg w Danii) wprowadziło już bardzo udane rozwiązania. Sieci miast, takie jak ICLEI⁽⁵⁾, Eurotowns⁽⁶⁾ i Eurocities⁽⁷⁾, mają zasadnicze znaczenie dla wymiany doświadczeń i propagowania najlepszych praktyk.

⁽⁵⁾ <https://www.iclei.org>

⁽⁶⁾ <https://www.eurotowns.org>

⁽⁷⁾ <https://eurocities.eu>

3.6. Temat interakcji między wsią a miastem musi znaleźć się w **programie politycznym**. Trzeba przybliżyć przywódcom politycznym i **decydom politycznym** tę kwestię i promować organizowanie spraw na szczeblu lokalnym.

3.7. **Badania** finansowane przez UE powinny również nadal dotyczyć sposobów promowania sprawiedliwego i zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i miejskich oraz ożywienia rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich. Takie projekty jak ROBUST⁽⁸⁾, RUBIZMO⁽⁹⁾ i LIVERUR⁽¹⁰⁾ powinny być dalej rozwijane i prowadzić do konkretnych zmian.

3.8. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju (gospodarczego, społecznego i środowiskowego) obszarów wiejskich i miejskich wymaga **kompleksowej polityki** powiązanej z realiami społeczno-gospodarczymi, kulturowymi i etnograficznymi, krzewienia współpracy między tymi obszarami, zaangażowania różnych podmiotów społecznych i gospodarczych, a także odpowiednich mechanizmów zarządzania w administracji lokalnej.

3.9. **Oddalone obszary wiejskie** są jeszcze bardziej narażone na wyzwania, z którymi mierzą się obszary wiejskie, i w związku z tym wymagają specyficznej polityki i traktowania. Oprócz rozwiązywania problemów dotyczących trudności w dostępie do usług publicznych, w tym do opieki zdrowotnej i edukacji, EKES proponuje stworzenie programów mających na celu odtworzenie lokalnego ekosystemu gospodarczego we współpracy z sąsiednimi osadami.

3.10. Jak podkreślono w niedawnym sprawozdaniu w sprawie oceny wpływu wspólnej polityki rolnej (WPR) na rozwój terytorialny obszarów wiejskich⁽¹¹⁾, wiele ich wyzwań nie mieści się w zakresie WPR i nie kwalifikuje się do wsparcia, w związku z czym trzeba pracować na rzecz zintegrowanego podejścia do **działań** i finansowania w różnych dziedzinach polityki mających wpływ na obszary wiejskie. Fundusze z polityki krajowej powinny uzupełniać środki WPR przeznaczone na rozwój obszarów wiejskich.

3.11. Polityka rolna, żywnościowa i wiejska musi być zgodna z polityką w zakresie klimatu i różnorodności biologicznej, polityką mającą na celu ograniczenie ubóstwa, polityką w zakresie infrastruktury i transportu, kształcenia i szkolenia oraz świadczenia podstawowych usług użyteczności publicznej (zdrowie, mieszkalnictwo itp.), a także polityką wspierającą rozwój nowej działalności opartej na gospodarce o obiegu zamkniętym i biogospodarce, cyfryzacji lub przeciwdziałaniu depopulacji.

3.12. Te nurty polityki powinny być również spójne ze strategiami europejskimi, takimi jak **Zielony Ład**⁽¹²⁾, **strategia „Od pola do stołu”**⁽¹³⁾, a zwłaszcza z nową strategią przemysłową⁽¹⁴⁾, określającą sektor rolno-spożywczy jako jeden z kluczowych ekosystemów strategicznych UE, *jak również z polityką na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego*. Polityka powinna też uzupełniać te strategie. Wypróbowanie nowych form współpracy między obszarami miejskimi i wiejskimi w kontekście Europejskiego Zielonego Ładu jest nie tylko warunkiem wstępnym sprawiedliwej transformacji i terytorialnie zrównoważonego rozwoju, lecz również szansą.

3.13. Należy poprawić **zarządzanie funduszami** europejskimi, krajowymi i szczebla niższego niż krajowy, a także ich harmonizację, aby lepiej zająć się kwestią zrównoważonego rozwoju, sprawniej rozwiązując problemy horyzontalne i nieustannie uwzględniając postulaty każdego obszaru.

3.14. EKES zwraca uwagę na potrzebę zapewnienia dostępu do zrównoważonego finansowania i rozwoju dostosowanych do potrzeb instrumentów finansowych na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i miejskich, z uwzględnieniem struktury ryzyka i specyfiki koszyka gospodarczego. Ponadto systematyka obszarów wiejskich i podejście fiskalne do nich powinny uwzględniać potrzeby w zakresie rozwoju i inwestycji.

3.15. Zintegrowane podejście **wymaga koordynacji między różnymi szczeblami administracji** i organami zarządzającymi, w tym licznymi dyrekcjami Komisji Europejskiej, które zajmują się polityką przekrojową. Koordynacja horyzontalna oznacza podejście, zgodnie z którym decydenci **uwzględniają kwestie dotyczące obszarów wiejskich we wszystkich nurtach polityki**, aby wyjść naprzeciw potrzebom tych obszarów.

⁽⁸⁾ <https://rural-urban.eu>

⁽⁹⁾ <https://rubizmo.eu>

⁽¹⁰⁾ <https://liverur.eu>

⁽¹¹⁾ <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/information-reports/evaluation-caps-impact-territorial-development-rural-areas-information-report>

⁽¹²⁾ Komisja Europejska, Europejski Zielony Ład.

⁽¹³⁾ Strategia „Od pola do stołu”.

⁽¹⁴⁾ Komunikat „Aktualizacja nowej strategii przemysłowej z 2020 r.”.

3.16. **Skuteczna koordynacja między organami administracji** powinna uwzględniać następujące aspekty:

- i) określenie **właściwej skali interwencji**;
- ii) ustanowienie jasnej **wiodącej roli w koordynacji polityki**;
- iii) wzmocnienie **umów o współpracy** między regionami lub gminami;
- iv) propagowanie **partnerstw między obszarami miejskimi i wiejskimi** w celu wykorzystania powiązań funkcjonalnych;
- v) poprawa **koordynacji wertykalnej** między poziomami sprawowania rządów.

3.17. Niezbędne jest utrzymywanie bezpośrednich powiązań z obszarami wiejskimi za pomocą czynnej roli regionów UE, które odgrywają kluczową rolę w określaniu i wdrażaniu polityki rozwoju obszarów wiejskich w skali lokalnej. **Udział wielu zainteresowanych stron oraz podejście oddolne** to kluczowe elementy gwarantujące zrównoważony rozwój i lokalną odpowiedzialność za politykę obszarów wiejskich. EKES apeluje o uwzględnienie roli, jaką mogą odgrywać lokalne grupy działania, oraz modelu rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

3.18. EKES proponuje również zastosowanie **modelu zarządzania** rad polityki żywnościowej, które mogą być inspiracją do skutecznej współpracy między wszystkimi zainteresowanymi stronami na szczeblu lokalnym.

3.19. Należy poczynić postępy w zakresie wspomaganych przez politykę zaangażowania **umów terytorialnych**, które wymagają wytyczenia celów, połączenia sił, zachęcania do podejmowania zobowiązań publicznych i prywatnych w oparciu o podejście terytorialne, rozwijania mechanizmów współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej, tworzenia nowej struktury instytucjonalnej promującej zrównoważony rozwój, uznawania różnorodności obszarów wiejskich i wspierania powiązań między obszarami miejskimi i wiejskimi. Przedsiębiorstwa i organizacje w sektorze rolno-spożywczym mają więc teraz możliwość podpisania kodeksu odpowiedzialnych praktyk biznesowych i marketingowych⁽¹⁵⁾, zainicjowanego przez Komisję w ramach strategii „Od pola do stołu”.

3.20. Umowy terytorialne powinny opierać się na sprawiedliwości i szacunku. W Anglii, Walii i Szkocji obowiązują **kodeksy postępowania obszarów wiejskich**, aby uświadomić obywatelom, w jaki sposób szanować obszary wiejskie. Mogłoby to przybrać formę **europejskiej karty praw i obowiązków na rzecz sprawiedliwych i zrównoważonych relacji między obszarami wiejskimi i miejskimi**⁽¹⁶⁾. Karta ta powinna zostać włączona do edukacji obywatelskiej dla wszystkich.

3.21. EKES przyznaje, że nie ma jednakowych wzorców dla różnych obszarów i że każda **jednostka terytorialna** powinna skoncentrować i wyspecjalizować się z poszanowaniem swej specyfiki, różnorodności i wielofunkcyjności zastosowań, poszukując rozwiązań w oparciu o swój potencjał, potrzeby, zdolności i aspiracje. Wykorzystanie istniejącej infrastruktury i refleksje na temat rozwoju nowej infrastruktury należy rozpatrywać globalnie, przy czym należy przywrócić się tendencjom do inwestowania we właściwych miejscach.

3.22. Konieczność **poprawy możliwości zatrudnienia**:

- i) Pandemia COVID-19 przyspieszyła procesy cyfryzacji i ekologizacji, których podtrzymanie wymaga wysiłków.
- ii) Konieczne jest stworzenie i utrzymanie nowych możliwości zatrudnienia na obszarach wiejskich, w tym związanych ze świadczeniem usług na obszarach wiejskich, telepracą, nowymi technologiami lub odnawialnymi źródłami energii.
- iii) Wzmocnienie wielofunkcyjnych aspektów rolnictwa, zachęcanie do prowadzenia działalności pozarolniczej, a także zakładanie przedsiębiorstw w sektorze usług związanych z czystą energią i przemysłem na obszarach wiejskich mogą stworzyć wiele nowych miejsc pracy.
- iv) Promowanie przedsiębiorczości, zapewnienie równych reguł konkurencji dla **MŚP** i zwrócenie uwagi na potrzeby młodszych pokoleń (np. praca zdalna).

⁽¹⁵⁾ Kodeks postępowania (europa.eu).

⁽¹⁶⁾ Kodeks wiejskiego życia: rady dla gości wyjeżdżających na wieś w Wielkiej Brytanii.

- v) Utrzymanie miejsc pracy i sklepów w pobliżu ludzi. Wizja obszarów wiejskich i miejskich stwarza możliwości rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym.
- vi) Propagowanie godnej pracy i poprawa warunków pracy na obszarach wiejskich przy jednoczesnej trosce o to, by wszystkie odpowiedzialne podmioty uczestniczyły w procesie poprawy.
- vii) Powiązanie popytu konsumentów z rynkami regionalnymi i wiejskimi poprzez wprowadzanie do obrotu produktów lokalnych oraz znaków jakości.
- viii) Należy szeroko wspierać możliwości korzystania z kultury na obszarach wiejskich, w tym promowanie wydarzeń kulturalnych oraz ochronę zabytków historycznych i miejsc kultu religijnego na obszarach wiejskich (kościół, zamków itp.).
- ix) Procesy cyfryzacji otwierają nowe możliwości, które mogą wzbudzać oczekiwania i przyciągać obywateli, zwłaszcza młodych ludzi, a także odwrócić tendencję do wyludniania się i zmienić jakość życia na obszarach wiejskich. W tym celu obszary wiejskie potrzebują odpowiedniej infrastruktury gwarantującej łączność. Strategie łączności i **platformy cyfrowe** oferują rozwiązania w tym zakresie, natomiast **akt cyfrowy dla obszarów wiejskich** ułatwiłby rozwój technologii cyfrowych w rolnictwie i na obszarach wiejskich.
- x) Należy wspierać zrównoważone rolnictwo i akwakulturę⁽¹⁷⁾ na obszarach wiejskich i podmiejskich, a także ekoturystykę, wypoczynek i działalność edukacyjną na rzecz zrównoważonego rozwoju. Działania te powinny być zgodne z ochroną różnorodności biologicznej, aby zagwarantować ludności odpowiednią jakość życia.
- xi) Wysokiej jakości edukacja, łatwo dostępna na obszarach wiejskich, począwszy od wczesnych lat życia dzieci, może przyczynić się do poprawy ich wyników. Z kolei dostęp do usług publicznych, takich jak żłobki, przedszkola i szkoły, jest czynnikiem opartym na lokalizacji, który wpływa na atrakcyjność obszarów wiejskich, w tym dla wysoko wykwalifikowanych pracowników.

3.23. Wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy są istotne, lecz ich uzupełnieniem muszą być wystarczające **usługi**, mieszkalnictwo, energetyka, wypoczynek, kształcenie i szkolenie, uczenie się przez całe życie oraz wysokiej jakości systemy opieki zdrowotnej, co zagwarantuje, że obszary wiejskie będą nie tylko zrównoważone, lecz również atrakcyjne jako miejsce do życia. UE musi pilnie przygotować fundamenty pod zrównoważoną i inkluzywną **gospodarkę dobrobytu** korzystną dla wszystkich⁽¹⁸⁾.

3.24. Priorytetem w rozwoju obszarów wiejskich, a tym samym w zapewnianiu łączności z obszarami miejskimi powinien być w szczególności dalszy rozwój przystępnego cenowo transportu publicznego. Zapewnienie takiego transportu publicznego jest absolutnie niezbędne do życia codziennego i zatrudnienia, co wiąże się z dostępnością podstawowych usług publicznych takich jak szkoły, placówki opieki nad dziećmi, personel medyczny lub apteki oraz możliwość dojazdu do miejsca pracy i z powrotem.

3.25. Wymaga to **nowych form świadczenia usług na obszarach wiejskich**:

- i) świadczenia usług zintegrowanych (współistnienie różnych usług w tej samej przestrzeni, współpraca między usługodawcami i zespołami specjalistów, współprodukcja organizacji publicznych, prywatnych i środowiskowych);
- ii) podejścia polegającego na świadczeniu alternatywnych i bardziej elastycznych usług (ruchome usługi dla obywateli, modele systemów gwiazdzystych, w których usługi są regularnie świadczone w centralnej lokalizacji, usługi lepiej dostosowane do lokalnych potrzeb);
- iii) rozwiązań technologicznych i cyfrowych, w tym w sektorze edukacji i zdrowia.

3.26. Kluczowymi elementami projektowania zrównoważonych obszarów miejskich i wiejskich są globalna strategia mająca na celu **osiągnięcie progów świadczenia usług** na różnych obszarach oraz wymiana usług między różnymi częściami terytoriów.

⁽¹⁷⁾ Zob. opinie „Strategiczne wytyczne dotyczące zrównoważonego rozwoju akwakultury w UE” – NAT/816 (Dz.U. C 517 z 22.12.2021, s. 103) oraz „Nowe podejście do zrównoważonej niebieskiej gospodarki w UE” – NAT/817 (Dz.U. C 517 z 22.12.2021, s. 108).

⁽¹⁸⁾ Opinia EKES-u „Zrównoważona gospodarka, jakiej potrzebujemy” (Dz.U. C 106 z 31.3.2020, s. 1).

3.27. Konieczne jest opracowanie strategii, która – dzięki poprawie usług na obszarach wiejskich i nowym możliwościom zatrudnienia – umożliwi zasiedlenie obszarów wiejskich, a przede wszystkim **zagwarantowanie niezbędnej wymiany pokoleń**.

Bruksela, dnia 21 października 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
